

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний авіаційний університет

ВСЕСВІТНЯ ІСТОРІЯ

Методичні рекомендації та плани семінарських занять
для студентів спеціальності 6.040200 "Соціологія"
Інституту заочного і дистанційного навчання

Київ 2007

УДК 94(076.5)
ББК ТЗ(0) ОР
В 851

Укладачі: О.М. Захарчук, О.А. Юрченко
Рецензент Т.Є. Курченко

Затверджено на засіданні науково-методично-редакційної
ради Гуманітарного інституту НАУ 2007 року.

Всесвітня історія: Методичні рекомендації та плани
В851 семінарських занять / Уклад.: О.М. Захарчук, О.А. Юрченко.–
К.: НАУ, 2007. – 27 с.

Методичні рекомендації містять тематичний план курсу, плани семінарських занять, методичні поради студентам до їх підготовки, теми контрольних робіт та методичні рекомендації до їх виконання, список рекомендованої літератури.

Призначені для студентів спеціальності 6.040200 "Соціологія" Інституту заочного та дистанційного навчання.

ВСТУП

Навчальна дисципліна "Всесвітня історія" розроблена та введена до курсу гуманітарних дисциплін бакалаврського циклу для студентів факультету психології та соціології. Її поява зумовлена тим, що на сучасному етапі, коли розгортається реальний процес українського державотворення та входження України в європейську та світову спільноту, принципово важливо, аби студенти - майбутнє української еліти, зрозуміли сутність та об'єктивну зумовленість суверенізації (державного самовизначення) націй, їх права на створення власної держави, усвідомили основні проблеми історичного процесу від зародження перших цивілізацій до сьогодення; вміли шляхом порівняльного аналізу історичного розвитку різних держав і народів проаналізувати закономірності та основні тенденції розвитку людства на різних етапах його існування.

Обсяг викладання курсу

Навчальною програмою на вивчення курсу "Всесвітня історія" в Інституті заочного та дистанційного навчання відведено 108 год.

З них: лекцій – 6 год., практичних занять – 6 год., для самостійної роботи – 96 год.

У четвертому семестрі передбачені – контрольна робота та залік.

Тематичний план курсу “Всесвітня історія”

№ п/п	Назва теми	Обсяг навчальних занять, год.		Самостійна робота студента, год.
		Лекції	Практич.	
1	2	3	4	5
1.	Вступ. Стародавні часи. Світ в епоху Середньовіччя та на початку нової доби.	–	–	5
2.	Англійська революція середини XVII ст.	–	–	5
3.	Війна за незалежність північноамериканських колоній та утворення США.	–	2	5
4.	Французька революція кінця XVIII ст. Франція в роки Консульства і Першої імперії (1799-1814 рр.).	2	–	6
5.	Міжнародні відносини в 20-50 роки XIX ст.	–	–	5
6.	Перша світова війна (1914 – 1918 рр.).	2	–	5
7.	Лютнева революція та Жовтневий переворот і встановлення більшовицького режиму в Росії (1917-1920 рр.).	–	–	5
8.	Індустріально-розвинуті країни Європи та Америки в період між двома світовими війнами (1918-1939 рр.).	–	–	5
9.	СРСР в 1920-1930-ті роки.	–	–	5
10.	Друга світова війна (1939-1945 рр.).	–	2	5
11.	Світ після Другої світової війни (1945-1965 рр.).	2	–	5
12.	Провідні країни Західної Європи та США у другій половині XX ст. – до сьогодні.	–	2	5
13.	Домашня контрольна робота	–	–	8
	Всього:	6	6	96

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Мета дисципліни – виявити основні проблеми історичного процесу від зародження цивілізацій до сьогодення; шляхом порівняльного аналізу історичного розвитку окремих держав і народів проаналізувати закономірності та основні тенденції розвитку людства в стародавні часи, епоху середньовіччя, новий та новітній час.

Головним завданням дисципліни є:

- об'єктивне засвоєння студентами основних загальних проблем всесвітнього історичного процесу;
- знати періодизацію всесвітньої історії;
- вміти аналізувати основні події історії провідних країн Європи та США в нову добу та новітній час;
- опанування студентами закономірностей, причинно-наслідкових зв'язків, спадкоємності й альтернативності історичного процесу.

В результаті вивчення курсу студенти повинні знати:

- головні події всесвітньої історії;
- основні тенденції політичного і соціально-економічного розвитку країн, що вивчаються, закономірності їх історичного розвитку як складових загальноосвітньої цивілізації;
- причинно-наслідковий зв'язок між подіями;
- джерела і літературу з проблем курсу.

В результаті оволодіння дисципліною студенти повинні вміти:

- аналізувати історичний матеріал;
- орієнтуватися в сучасних світових подіях через призму історичних подій минулого;
- робити самостійні висновки та узагальнення.

ТЕМАТИКА СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

СЕМІНАР 1

Війна за незалежність північноамериканських колоній та утворення США

План

1. Особливості соціально-економічного розвитку та політичного устрою колоній Великобританії в Північній Америці на середину XVIII ст.
2. Проголошення незалежності та оформлення американської державності.
3. Особливості війни за незалежність як першої американської революції.

ЛІТЕРАТУРА [4,5,6,11,16,20,24,52,76]

Методичні рекомендації

Розглядаючи передумови Американської революції, потрібно звернути увагу на значне зростання економічного потенціалу північноамериканських колоній Великобританії, стрімке збільшення кількості населення, досвід власного самоврядування, підвищення культурного рівня, формування власної інтелігенції, яка ідеологічно обґрунтувала право і необхідність боротьби за незалежність. Після перемоги Великобританії у боротьбі з Францією за колонії й переходу французької Канади до Британської імперії, англійські колоністи вже не мали небезпечного ворога в Північній Америці й не потребували захисту метрополії. Понад з цим, зростало невдоволення обмеженнями на торгівлю з іншими країнами на штучне стримування розвитку місцевої промисловості. Особливо необхідно зупинитись на зміні політики Великобританії щодо вищезгаданих колоній з приходом до влади короля Георга III (1760 рік), який намагався поставити колонії під жорсткий контроль та розпочати оподаткування їх населення.

Готуючись до другого питання, доцільно проаналізувати

умови, за яких відбулося проголошення незалежності, відслідкувати події та організаційні заходи, які мали наслідком консолідацію тринадцяти формально не пов'язаних між собою колоній.

Зокрема, слід звернути увагу на роботу Першого континентального конгресу (1774 р.), створення та діяльність Континентальної асоціації, скликання Другого континентального конгресу й, зрештою, розробку та прийняття Декларації незалежності. Характеризуючи цей документ, необхідно звернути увагу, що він не лише проголосив незалежність колишніх колоній, а й сформував основи демократичного устрою, вперше в світовій історії законодавчо закріпив принципи народного суверенітету як основу державного управління, які пізніше будуть розвинуті в Конституції та Біллі про права.

Розглядаючи третє питання, необхідно звернути увагу на те, що боротьба із зовнішнім ворогом йшла поряд із кардинальними внутрішніми перетвореннями. Характерною рисою американської революції є відсутність терору. Боротьба американців за незалежність та проголошення республіки не викликало у феодалній Європі ворожості, як це було стосовно Французької революції кінця XVIII ст. Державний устрій США виключав можливість встановлення революційної диктатури на відміну від французького Конвенту. Континентальний конгрес не мав можливостей для узурпації влади.

Головнокомандувач Дж. Вашингтон не виявив бажання стати новим Цезарем чи Кромвелем. Після укладання миру з Великобританією добровольча армія була розпущена і в країні практично не залишилось збройних сил.

СЕМІНАР 2

Друга світова війна (1939-1945 рр.)

План

1. Початок Другої світової війни (1939-1941 рр.). Причини, характер, періодизація.
2. Перебіг військових та політичних подій у 1941-1942 рр. Створення антигітлерівської коаліції.
3. Нацистський “новий порядок“ у Європі. Рух Опору в окупованих країнах.
4. Бойові дії у 1943-1945 рр. Кінець Другої світової війни. Її підсумки та уроки.

ЛІТЕРАТУРА

[1,2,3,4,7,18,21,31,32,35,37,39,57,63,64,68,78,79,86,89,90,95,97]

Методичні рекомендації

Розглядаючи перше питання, перш за все необхідно з’ясувати причини Другої світової війни, коротко охарактеризувати міжнародні відносини у 30-і роки ХХ ст.

Наведіть періодизацію Другої світової війни та визначте її характер.

Висвітліть агресію Німеччини та СРСР проти Польщі – початок Другої світової війни. Розкажіть про перехід Німеччини до активних дій на Західному фронті – загарбання Данії, Норвегії, Бельгії, Голландії та Франції. Проаналізуйте “битву за Англію”. Покажіть початок морської війни в Атлантичному океані та Середземному морі.

Прокоментуйте радянсько-фінську війну, анексію СРСР держав Прибалтики, Бессарабії та Північної Буковини. Простежте бойові дії в Африці та на Балканах (1940-1941 рр.).

Відповідаючи на друге питання, розкажіть про напад Німеччини на Радянський Союз, охарактеризуйте план “Барбаросса” та крах “блискавичної війни”.

Як розвивалися події на радянсько-німецькому фронті у 1941-1942 рр.? Висвітліть причини поразок радянських військ у 1941-1942 рр.

Яке значення мала героїчна оборона Києва, Одеси, Севастополя, Ленінграда та розгром німців під Москвою (грудень 1941 р.)?

Охарактеризуйте хід воєнних дій на Східному фронті у 1942 р.

Розкажіть про напад Японії на США, зокрема про операцію японського флоту проти Перл-Харбору (7 грудня 1941 р.) та початок бойових дій на Тихому океані і Південно-Східній Азії.

Охарактеризуйте розвиток подій на північно-африканському театрі війни (літо 1941 – початок травня 1942 р.). Розкажіть про боротьбу на морських комунікаціях (“битва за Атлантику”).

Покажіть процес створення і остаточне оформлення антигітлерівської коаліції (1941-1942 рр.).

Розгляд третього питання рекомендуємо почати з встановлення німецького “нового порядку” в окупованих країнах Європи та виникнення антифашистського руху Опору. Розкажіть про антинацистську боротьбу в самій Німеччині.

При викладі четвертого питання необхідно зупинитися на всебічному висвітленні найбільш важливих подій 1942/43 рр., які спричинили корінний перелом в ході Другої світової війни – Сталінградська та Курська битви, розгром і капітуляція німецько-італійських військ у Північній Африці (жовтень 1942 р. – травень 1943 р.), поразка японського флоту біля атолу Мідуей (3 червня – 7 липня 1942 р.).

Охарактеризуйте значення висадки англо-американських військ на о. Сицилія, капітуляцію Італії.

Які питання були обговорені та вирішені на Тегеранській конференції глав держав СРСР, США та Великобританії у листопаді-грудні 1943 р.?

Розповідаючи про завершальний етап Другої світової війни, бажано зупинитися на наступі радянських військ у 1944 р., звільненні території СРСР від німецько-фашистських загарбників та перенесенні військових дій у Східну Європу.

Покажіть роль і місце Другого фронту у бойових діях 1944 р. та в завершальній поразці Німеччини. Охарактеризуйте звільнення

Франції та інших західноєвропейських країн, окупованих фашистами, та кампанію 1945 р., яка привела до капітуляції Німеччини.

Далі необхідно висвітлити роботу Ялтинської (Кримської) конференції (лютий 1945 р.) глав держав – СРСР, США, Великобританії та підписання пакту про беззастережну капітуляцію Німеччини.

Проаналізуйте рішення Потсдамської (Берлінської) конференції (липень-серпень 1945 р.), яка заклала основи для післявоєнного розвитку не тільки країн Європи, а й усього світу.

Далі охарактеризуйте розгром Японії. Розкажіть про вступ СРСР у війну з Японією, про застосування США атомної зброї та капітуляцію Японії.

Коли закінчилась Друга світова війна? У чому полягають на Ваш погляд підсумки та уроки Другої світової війни?

СЕМІНАР 3

Провідні країни Західної Європи та США у другій половині ХХ ст. – до сьогодні

План

1. “Тетчеризм” у внутрішній та зовнішній політиці Великої Британії. Феномен “нового лейборизму”.
2. Зовнішня і внутрішня політика Франції (початок 80-х років – до сьогодні).
3. Особливості розвитку ФРН на сучасному етапі.
4. США наприкінці ХХ – на початку ХХІ ст.ст.

ЛІТЕРАТУРА

[1,4,6,8,9,14,20,21,24,26,27,35,38,52,68,70,71,72,73,74,78,79,80,81]

Методичні рекомендації

Відповідаючи на перше питання, проаналізуйте зовнішню на внутрішню політику М.Тетчер (1979-1990 рр.). Як Ви розумієте

поняття “тетчеризм”? Дайте характеристику політики консерваторів після відставки М.Тетчер, діяльності другого кабінету Дж.Мейджора.

Покажіть еволюцію лейборизму та висвітліть зовнішню та внутрішню політику уряду Т.Блера.

При відповіді на друге питання необхідно дати характеристику зовнішній та внутрішній політиці Ф.Міттерана, показати роль Франції в закінченні “холодної війни”, об’єднанні Німеччини, в інтеграційних процесах Західної Європи.

Проаналізуйте процес формування у Франції пост-індустріального суспільства (90-ті роки ХХ ст.).

Розкажіть про президентські вибори 1995 р. Охарактеризуйте зовнішню та внутрішню політику Жака Ширака.

Висвітлюючи третє питання, необхідно розповісти про перші загально-німецькі вибори 1990 р. та їх результати. Покажіть заходи уряду щодо вирівнювання внутрішнього рівня розвитку східних і західних земель. Проаналізуйте нову розстановку політичних сил в об’єднаній Німеччині.

Охарактеризуйте вибори 1998 р. та перемогу соціал-демократів. Проаналізуйте внутрішньополітичний та зовнішньополітичний курс уряду Г. Шрьодера.

Дайте оцінку зовнішній та внутрішній політиці Німеччини на сучасному етапі.

Яку роль відіграє ФРН в Європейському Союзі, у вирішенні актуальних міжнародних проблем?

Відповідаючи на четверте питання, радимо розпочати з висвітлення виборчої кампанії у США 1992 р. та приходу до влади демократів.

Дайте характеристику зовнішній і внутрішній політиці адміністрації Б.Клінтона.

Які були результати виборів 1996 р.? Проаналізуйте партійно-політичну боротьбу у США у другій половині 90-х років ХХ ст.

Охарактеризуйте другий етап президентства Б.Клінтона.

Як проходила виборча компанія 2000 р.? Розкажіть про перемогу республіканців та їх лідера Дж.Буша (мол.). Дайте тлумачення гаслу Дж.Буша “співчуваючого консерватизму”. Охарактеризуйте зовнішню та внутрішню політику Дж.Буша (мол.). Як трагічні події 11 вересня 2001 р. вплинули на подальший

розвиток США та політику її керівництва?

Дайте оцінку діям США у військових акціях проти Афганістану та Іраку (2001-2003 рр.).

МЕТОДИКА ВИКОНАННЯ ТА ОФОРМЛЕННЯ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

Робота над контрольною повинна розпочинатися з ознайомлення з матеріалами до обраної теми, вказаних у списку рекомендованої літератури. На наступному етапі треба скласти план майбутньої роботи (простий чи складний – за бажанням і міркуванням автора контрольної), до якого повинні увійти: вступ, основна частина та висновки, список використаної літератури.

Так як контрольна робота являє собою елементарне наукове дослідження, до неї пред'являються певні вимоги, а саме:

– наявність титульного листа, плану;

– наявність вступу та не менше ніж двох розділів, причому у вступі та першому розділі обов'язково обґрунтовується актуальність теми, формулюються мета та основні завдання дослідження, висвітлюється стан наукової розробки теми; у другому (наступних) розділах має бути викладений основний матеріал теми згідно з планом роботи;

– висновків, що містять власну оцінку студентом розглянутої у контрольній роботі проблеми;

– наявність списку використаних джерел та літератури, що оформлюється в алфавітному порядку згідно з прізвищем автора із урахуванням стандартних вимог до оформлення наукової літератури.

На рецензію можуть подаватися як рукописні, так і друковані праці, що є результатом самостійної творчої роботи авторів. Роботи, які повністю отримані з мережі Інтернет, не зараховуються. Проте, користуватися Інтернет-версіями енциклопедичних, довідкових та бібліографічних видань не тільки можна, але і бажано. Приблизний обсяг контрольної роботи – шкільний зошит (12 арк.), або – 10-15 друкованих аркушів.

ТЕМИ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

Номери тем контрольних робіт збігаються із сумою двох останніх цифр номера залікової книжки студента. Якщо, наприклад, залікова книжка має номер 192538, то студент має писати одинадцять тему.

Тема 0. Розквіт та занепад Єгипетської держави

План

Вступ

1. Народження староегипетської держави.
2. Перетворення Єгипту у світову державу. Тутмас III.
3. Релігійно-політична реформа Аменхотепа IV (Ехнатона).
4. Нове піднесення Єгипту. Рамзес II.
5. Політична історія Єгипту доби Пізнього царства.
6. Розвиток господарства та суспільства.
7. Культура Стародавнього Єгипту.

Висновки

Список використаної літератури

[4,5,12,14,22,30,34,40,60]

Тема 1. Александр Македонський – полководець і державний діяч

План

Вступ

1. Встановлення македонської гегемонії у Греції. Прихід Александра до влади.
2. Східний похід Александра Македонського.
3. Походи Александра Македонського в Середню Азію та Індію.
4. Створення імперії Александра Македонського та її розпад.

Висновки

Список використаної літератури

[4,5,12,34,49,83,91,98,100]

Тема 2. Великі географічні відкриття

План

Вступ

1. Причини та передумови Великих географічних відкриттів.
2. Відкриття Америки.
3. Початок завоювання Індії. Перша навколосвітня подорож (1519-1522 рр.).
4. Іспанська колонізація Карибського басейну. Завоювання Мексики та Перу.
5. Географічні відкриття в басейні Тихого океану.
6. Наслідки Великих географічних відкриттів.

Висновки

Список використаної літератури

[4,10,11,16,51,61]

Тема 3. Англійська революція середини XVII ст. (1640 – 1688 рр.)

План

Вступ

1. Соціально-економічні та політичні передумови англійської революції.
2. Особливості та основні етапи революції.
3. Суспільно-політична боротьба протягом революції. Суспільні погляди індепендентів, левелерів, дигерів.
4. Наслідки англійської революції.

Висновки

Список використаної літератури

[4,5,11,16,20,51,56,69,76]

Тема 4. Велика Французька революція кінця XVIII ст. (1789 – 1799 рр.)

План

Вступ

1. Економічний розвиток та особливості політичного ладу Франції напередодні революції.
2. Основні етапи революції та їх загальна характеристика.
3. Франція в системі міжнародних відносин в період революції (1792-1799 рр.).

Висновки

Список використаної літератури

[1,4,5,11,16,19,20,23,31,51, 53,75,76]

Тема 5. Наполеон Бонапарт – видатний полководець та державний діяч

План

Вступ

1. Початок військової кар'єри Наполеона Бонапарта (Тулон, Вандем'єрський заколот).
2. Італійський та єгипетський походи генерала Бонапарта та їх наслідки.
3. Прихід Наполеона до влади. Внутрішня політика Наполеона Бонапарта в період Консульства та Першої імперії.
4. Зовнішня політика та боротьба Франції з європейськими коаліціями.
5. Історичні наслідки наполеонівських війн.

Висновки

Список використаної літератури

[1,4,5,16,19,20,31,41,42,43,44,45,46,47,48,51,52,53,54,55,62,65,75,84
87,90,99]

Тема 6. Велика Британія в останній треті XIX – на початку XX ст.

План

Вступ

1. Економічний розвиток Англії (70 pp. XIX – початку XX ст.)
2. Демократизація політичної системи і політика англійських урядів в останній третині XIX ст.
3. Реформістська політика Ллойд-Джорджа.
4. Ірландська проблема у внутрішній політиці Великобританії.
5. Зовнішня політика Англії наприкінці XIX ст. – 1914 р.

Висновки

Список використаної літератури

[4,16,17,18,19,31,47,51,68,94]

Тема 7. Перша світова війна (1914-1918 pp.)

План

Вступ

1. Передумови, причини та початок Першої світової війни. Цілі та військово-стратегічні плани воюючих держав.
2. Военні кампанії 1914-1917 pp. Їх цілі та результати.
3. Боротьба воюючих коаліцій за союзників. Вступ у війну Туреччини, Італії, Болгарії, Румунії, США.
4. Хід бойових операцій на завершальному етапі війни. Закінчення та підсумки війни.

Висновки

Список використаної літератури

[4,5,16,17,18,19,21,31,47,48,51,64,68,79,88,94]

Тема 8. Італійський фашизм.

План

Вступ

1. Наслідки Першої світової війни для Італії.
2. Зародження фашистського руху в Італії: причини виникнення, програма, сутність та специфіка.
3. Прихід фашистів до влади і початковий період їх

правління.

4. Встановлення тоталітарної фашистської диктатури в Італії та її особливості.
5. Світова економічна криза в Італії. Політика "етатизму" і "автаркії". Побудова фашистської корпоративної системи", її аналіз та сучасні оцінки.
6. Зовнішня політика уряду Муссоліні.

Висновки

Список використаної літератури

[2,4,7,18,28,29,31,37,39,68,78,92,95]

Тема 9. Франклін Делано Рузвельт і його "новий курс" в США.

План

Вступ

1. Передумови прийняття програми "нового курсу".
2. Реалізація "нового курсу" у внутрішній політиці адміністрації Ф. Рузвельта.
3. Відображення "нового курсу" у зовнішній політиці США.
4. Франклін Делано Рузвельт : людина і політик.

Висновки

Список використаної літератури

[2,4,6,7,18,24,39,52,58,59,68,78,81,95]

Тема 10. Зовнішня політика А. Гітлера (1933-1939 рр.)

План

Вступ

1. Прихід А.Гітлера до влади.
2. Курс на перегляд Версальського договору. Мілітаризація країни.
3. Аншлюс Австрії, Мюнхенська угода (1938 р.), анексія Чехословаччини (1939 р.).
4. Радянсько-німецький пакт про ненапад (1939 р.) та його наслідки.

Висновки

Список використаної літератури

[2,3,4,7,18,21,31,32,35,36,39,64,68,78,90,95,97]

Тема 11. Друга світова війна (1939-1945 рр.)

План

Вступ

1. Початок Другої світової війни (1939-1941 рр.). Причини , характер, періодизація.
2. Перебіг військових та політичних подій у 1941-1942 рр. Створення антигітлерівської коаліції.
3. Нацистський “новий порядок“ у Європі. Рух Опору в окупованих країнах.
4. Бойові дії у 1943-1945 рр. Кінець Другої світової війни. Її підсумки та уроки.

Висновки

Список використаної літератури

[1,2,3,4,7,18,31,32,35,37,39,57,63,64,68,78,79,86,89,90,95,97]

Тема 12. Початок “холодної війни” в міжнародних відносинах

План

Вступ

1. Причини та характер "холодної війни".
2. Створення та функціонування військово-політичних блоків.
3. Етапи "холодної війни": загальна характеристика.

Висновки

Список використаної літератури

[4,6,8,9,13,14,15,31,33,38,39,66,68,78,93]

Тема 13. Німецька проблема в міжнародних відносинах по закінченні Другої світової війни

План

Вступ

1. Розкол Німеччини: утворення ФРН та НДР.
2. Берлінські кризи (1948-1949 рр.; 1958-1961 рр.).

3. Об'єднання Німеччини в 1989-1990 рр.

Висновки

Список використаної літератури

[4,8,9,13,14,21,27,31,35,38,39,66,68,78]

Тема 14. Сполучені Штати Америки у 1945-1974 рр.

План

Вступ

1. Зміцнення міжнародного статусу США внаслідок Другої світової війни.

2. Соціально-економічні досягнення і проблеми країни.

3. Особливості суспільно-політичного життя.

Висновки

Список використаної літератури

[4,6,8,9,20,24,52,68,81,82]

Тема 15. Канада в останній третині XX ст. – до сьогодні

План

Вступ

1. Адміністративно-територіальний устрій країни.

2. Соціально-економічний розвиток.

3. Особливості суспільно-політичного життя країни.

4. Зовнішня політика Канади.

Висновки

Список використаної літератури

[6,7,8,9,68,78,85]

Тема 16. Консерватизм у Великій Британії: тенденції і традиції

План

Вступ

1. Політична біографія Маргарет Тетчер: становлення "залізної леді".

2. "Тетчеризм" у внутрішній політиці Великої Британії.

3. Зовнішня політика уряду М. Тетчер.

Висновки

Список використаної літератури

[4,8,9,39,68,70,71,72,73,74,78]

Тема 17 . Перебудова і розпад СРСР

План

Вступ

1. Проголошення курсу на “перебудову”. М.Горбачов – новий генеральний секретар ЦК КПРС.
2. Основні етапи періоду “перебудови” та їх загальна характеристика.
3. "Нове політичне мислення" у зовнішній політиці.
4. Розпад СРСР: причини, наслідки.

Висновки

Список використаної літератури

[3,4,8,9,11,14,15,78]

Тема 18. Інтеграційні процеси в Західній Європі : від Європейського співтовариства до Європейського Союзу

План

Вступ

1. Створення та розвиток Європейського співтовариства (50-ті рр. – поч. 90 рр. ХХ ст.).
2. Маастрихтська угода (лютий 1992 р.) та утворення Європейського Союзу.
3. Проблеми розширення ЄС (1994 р. – до сьогодні).

Висновки

Список використаної літератури

[8,9,13,14,66,68,77,78]

ЗАГАЛЬНИЙ СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Основна література

1. Арзаканян М.Ц. История Франции: учебник для вузов. М.: Дрофа, 2005.

2. Баран З.А., Кипаренко Г.М., Мовчан С.П., Швагуляк М.М. Новітня історія західної Європи та Північної Америки (1918-1945). – Львів: Афіша, 2005.
3. Верт Н. Історія Радянської держави. 1900-1991. – К.: Вермекс, 2001.
4. Всесвітня історія. Навч. посіб. / Під ред. Б.М.Гончара та ін. – К.:Знання, 2002.
5. Голованов С.О. Всесвітня історія: Навч.посіб. за ред. Ю.М.Алексєєва. – К.: Каравела, 2006.
6. Иванян Э.А. История США: Пособие для вузов. – М.: Дрофа, 2004.
7. Іваницька О.П. Новітня історія країн Європи та Америки (1918-1945): Навч. посіб. – К.: Комп'ютерпрес, 2001.
8. Іваницька О.П. Новітня історія країн Європи та Америки (1945-2002): Навч. посіб. – Вінниця: Фоліант, 2003.
9. История новейшего времени стран Европы и Америки: 1945-2000 / Под ред. Е.Ф. Язькова. – М.: "Простор", 2002.
10. История средних веков: В 2 Т. / Под ред. С.П. Карпова. – М.: МГУ, 1997-2001. – Т.1.–Т.2.
11. Історія сучасного світу. Навчальний посібник / Ю.А.Горбань та ін. – К.: Телепресінформ, 2001.
12. Крижанівський О.П. Історія стародавнього Сходу: Курс лекцій: Навч. посібник. – К.: Либідь, 2000.
13. Міжнародні відносини та зовнішня політика (1945-70-ті роки): Підручник / В.А.Манжола, М.М.Білоусов, Л.Ф.Гайдуков та ін. – К.: Либідь, 1999.
14. Міжнародні відносини та зовнішня політика (1980-2000 роки): Підручник / Л.Ф.Гайдуков та ін. – К.: Либідь, 2001.
15. Мунчаев Ш.М., Устинов В.М. История России. – М.: Норма, 2000.
16. Новая история стран Европы и Америки: Учеб. для вузов / И.М.Кривогуз, В.Н.Виноградов, Н.М.Гусева и др.; Под ред. И.М.Кривогуза. – М.: Дрофа, 2002.
17. Новая история стран Европы и Америки. Начало 1870-х годов – 1918 г. / Под ред. И.В. Григорьевой. – М.: МГУ, 2001.
18. Пивовар С.Ф., Слюсаренко А.Г., Стельмах С.П. Всесвітня історія. Новий період 1900-1945. – К.: Видавничий дім

“Академія”, 1998.

19. Стельмах С.П., Слюсаренко А.Г., Пивовар С.Ф. Всесвітня історія. Новий період (кінець XVIII – початок XX ст.). – К.: Видавничий центр “Академія”, 1998.
20. Хома Н.В. Історія держави та права зарубіжних країн. Навч. посіб. – К.: “Каравелла”, 2003.
21. Патрушев А.И. Германия в XX веке. – М.: Дрофа, 2004.

Додаткова література

22. Авдиев В.И. Военная история Древнего Египта. В 2 Т. – М., 1948-1959.
23. Ададуrow В. Історія Франції (від початків до кінця XVIII ст.). – Львів: Вид-во УКУ, 2002.
24. Американские президенты: 41 исторический портрет от Джорджа Вашингтона до Билла Клинтона. – Ростов-на-Дону: Феникс, 1997.
25. Арзаканян М. Д. Генерал де Голь на пути к власти. – М.: Прогресс-Традиция, 2001.
26. Арзаканян М. Д. Жак Ширак – пятый президент пятой республики // Международная жизнь, 1995. – № 7.
27. Ахтамазян А.А. Федеральная республика Германия в конце XX века // Новая и новейшая история 1999. – № 4.
28. Белоусов Л.С. Бенито Муссолини. Политический портрет // Новая и новейшая история, 1991. – № 5-6.
29. Белоусов Л.С. Репрессивный аппарат режима Муссолини // Новая и новейшая история, 1999. – № 2.
30. Брестед Д., Тураев Б. История Древнего Египта. – Мн.: Харвест, 2003.
31. Бриггс Э., Клэвин П. Европа нового и новейшего времени с 1789 года и до наших дней / Пер. с англ. – М.: "Весь мир", 2006.
32. Булок А. Гитлер и Сталин. Жизнь великих диктаторов. – М.: Русич, 2000, Т.1-2.
33. Ванден Берге И. Историческое недоразумение? Холодная война. 1917-1990. – М.: Международные отношения, 1996.
34. Васильев Л.С. История Востока: В 2 Т. – М.: Высшая школа, 1998. – Т.1.
35. Ватлин А.Ю. Германия в XX веке. – М.: РОССПЕН, 2002.

36. Гитлер А. Моя борьба (Майн Камф). – М., 2005.
37. Григорьева И.В. Италия в XX веке. – М.: Дрофа, 2006.
38. Дубинин Ю.А., Мартынов Б.Ф., Юрьева Т.В. История международных отношений (1975-1991 гг.). – М.: РОССПЭН, 2006.
39. Дюрозель Жак-Батист. Історія дипломатії від 1919 року до наших днів / Пер. с фр. – К.: Основи, 1999.
40. Жак К. Египет великих фараонов: история и легенды / пер. с фр. – М., 1992.
41. Захарчук О.М. До питання про становлення Наполеона як полководця в Італійській кампанії 1796-1799 років // Питання нової та новітньої історії. – К., 1994. – Вип. 40.
42. Захарчук О.М. Імператор, державний діяч, полководець // Пам'ять століть, 2002. – №1.
43. Захарчук О.М., Гончар Б.М. Наполеон і Україна // Діалог. Історія, політика, економіка, 2002. – №2.
44. Захарчук О.М. Протистояння двох держав у ХІХст. // Історичний календар. – К., 2003. – №2.
45. Захарчук О.М. Битва трьох імператорів (До 200-річчя битви при Аустерліці // Історичний календар. – К., 2005. – Вип. 11.
46. Захарчук О.М. Східна дипломатія Наполеона Бонапарта і Україна // Україна дипломатична. Науковий щорічник. – К., 2005. – Вип. 6.
47. История дипломатии / Отв. ред. В.А. Зорин. – М.: Политиздат, 1959. – Т.1-2.
48. История военного искусства. – СПб.: Полигон, 1994. – Т.4.
49. История Древней Греции: учеб. / В.И.Кузищин и др. – М.: Высш. шк., 2001.
50. История Древнего Рима: учеб. / В.И.Кузищин и др. – М.: Высш. шк., 2001.
51. История Европы. – М.: Наука, 1988-2000. – Т.1-5.
52. История США: В 4-х Т. – М.: Наука, 1985. – Т.3-4.
53. История Франции: В 3-х Т. / Под ред. А.З. Манфреда. – М.: Наука, 1973. – Т.2.
54. Кастело А. Бонапарт / Пер. с фр. – М.: ЗАО "Центрполиграф", 2004.
55. Кастело А. Наполеон / Пер. с фр. – М.: ЗАО "Центрполиграф", 2004.

56. Ковард Б.О. Оливер Кромвель. – Ростов-на-Дону, 1997.
57. Козлітін В.Д. Друга світова війна 1939-1945 рр. / Навч. посіб. – Х.: “РА”, 2001
58. Коломийцев В.Э. 100 дней президентства Ф.Д. Рузвельта. – К., 1998.
59. Королькова Е.И. "Новый курс президента Рузвельта. – М., 1992.
60. Культура Древнего Египта. – М., 1976.
61. Магидович И.П., Магидович В.И. Очерки по истории географических открытий. – М: Просвещение, 1983. – Т.4.
62. Манфред А.З. Наполеон Бонапарт. – Сухуми: Алашара, 1989.
63. Мінгазутдінов О.Ф. Історія Другої світової війни. Навч. посіб. – К.: Видавничий центр “Київський університет”, 1999.
64. Мировая война XX века: В 4 кн. – М.: Наука, 2002.–Кн.1-4.
65. Наполеон. Избранные произведения. – М.: Воениздат, 1956.
66. Наринский М.М. История международных отношений. 1945-1975. – М.: РОССПЭН, 2004.
67. Немова Л.А. Канадское правительство меняет социально-экономическую стратегию // США. – Экономика, политика, идеология. – 1998. – №6.
68. Новейшая история стран Европы и Америки. XX век: учеб. студ. высш. учеб. заведений: В 3ч. / Под ред. А.М. Родригеса и М. В. Пономарева. – М.: Владос, 2001. – Ч.1-3.
69. Павлова Т.А. Кромвель. – М.: Молодая гвардия, 1980.
70. Перегудов С.П. Маргарет Тетчер // Вопросы истории. – 1988. – №10.
71. Перегудов С.П. Отставка Маргарет Тетчер // Вопросы истории, 1991. – №11. – С.11-20.
72. Перегудов С.П. Тетчер и тетчеризм. – М., 1996.
73. Попов В.И., Маргарет Тэтчер: человек и политик (взгляд российского дипломата). – М.: Международные отношения, 2000.
74. Попов В.И. Англия в войне за Фолкленды (Мальвины) // Вопросы истории. – 1987. – №12.
75. Ревуненков В.Г. Очерки по истории Великой французской революции 1789-1799. – Ленинград, 1989.
76. Сборник документов по истории нового времени. Буржуазные революции XVII-XVIII вв. – М., 1990.
77. Сиджански Д. Федералистское будущее Европы: От

- Европейского сообщества до Европейского союза. – М., 1998.
78. Системная история международных отношений в четырех томах. 1918-2003. / Под ред. А.Д. Богатурова. – М., 2003. – Т.3: 1945-2003.
79. Смирнов В.П. Франция в XX веке. – М.: Дрофа, 2001.
80. Смирнов В.П. Франция на исходе XX века // Новая и новейшая история, 2000.
81. Согрин В.В. Политическая история США. – М., 2001.
82. США на рубеже веков. – М., 2000.
83. Таннер С. Афганистан: история войн от Александра Македонского до падения "Талибана" / Пер. с англ. – М.: Экомо, 2004.
84. Тарле Е.В. Наполеон. – М., 1991.
85. Тишков В.А., Кошелев Л.В. История Канады. – М., 1982.
86. Трубайчук А. Друга світова війна. – Навч. видання. – К.: Наукова думка. – 1995.
87. Тюлар Ж. Наполеон или Миф о "спасителе" / Пер. с фр. – М.: Мол. гвардия, 1996.
88. Уткин А.И. Первая мировая война. – М.: изд-во Эксмо. 2002.
89. Фейс Р. Черчилль, Рузвельт, Сталин. Война, которую они вели, и мир, которого они добивались. – М.: ЗАО "Центрполиграф", 2003.
90. Фест И. Адольф Гитлер. – М.: Вече, 2006. – Т.1-2.
91. Фуллер Д. Военное искусство Александра Великого. – М.: ЗАО "Центрполиграф", 2003.
92. Хибберт Н. Муссолини: Биография / Пер. с англ. – Ростов-на-Дону: Феникс, 1998.
93. Холодная война 1945-1963 гг. Историческая ретроспектива: Сб. ст. – М.: ОЛМА_ПРЕСС, 2003.
94. Хрестоматия по новой истории / Под ред. Н.А. Молока, В.А. Орлова. – М., 1953. – Ч.2.
95. Хрестоматия по новейшей истории. – М., 1960. – Т.1-3.
96. Чандлер Д. Военные кампании Наполеона. Триумф и трагедия завоевателя. Пер. с англ. – М.: Центрполиграф, 1989.
97. Черная Л.П. Коричневые диктаторы. – М.: Республика, 1992.
98. Шахермайр Ф. Александр Македонский. – М., 1986.
99. Шестьдесят сражений Наполеона. – М.: Харвест, 2000.
100. Шофман Д.С. Восточная политика Александра Македон-

ского. – Казань, 1984.

Навчально-методичне видання

ВСЕСВІТНЯ ІСТОРІЯ

Методичні рекомендації
та плани семінарських занять для студентів
спеціальності 6.040200 "Соціологія"
Інституту заочного та дистанційного навчання

Укладачі: ЗАХАРЧУК Олег Миколайович
ЮРЧЕНКО Ольга Андріївна

Технічний редактор *А.І. Лавринович*
Коректор *О.О. Крусь*

Підп. до друку   Формат 60x84/16. Папір офс. Офсетний друк.
Ум. фарбовідб. 18. Ум. друк. арк.   . Обл.-вид. арк.   . Тираж
100 прим. Замовлення №   . Вид. №

Видавництво НАУ
03680. Київ-680, проспект Космонавта Комарова, 1

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру ДК № 977 від
05.07.2002